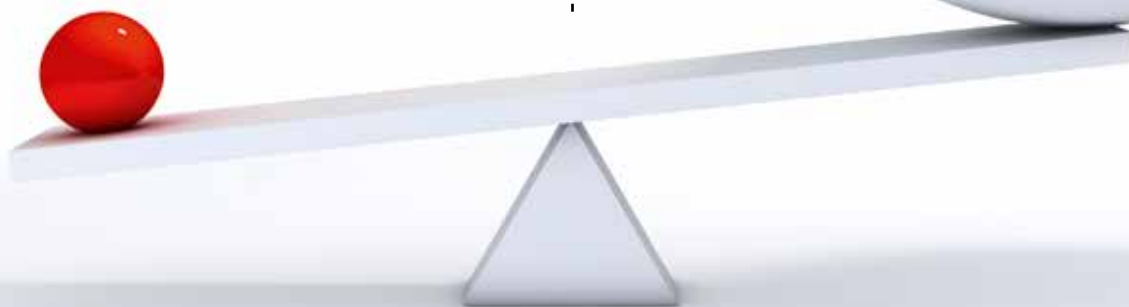

Hoe komt een goed doel in een testament?

Nalatenschappen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor goede doelen. Sommige hebben zelfs speciale adviseurs in dienst om toekomstige erflaters te begeleiden en te betrekken bij de organisatie. Drie van die adviseurs vertellen over hun werk.

Behoedzaam, respectvol en geduldig

Tekst Dorine van Kesteren | Beeld iStock

Behoedzaam. Geduldig. Bescheiden. Respectvol. Vraag naar de wettelijke eigenschappen van een adviseur nalaten bij een goed doel en je krijgt dit rijtje. 'Het gaat om hoogst-persoonlijke keuzes, waarop wij nooit enige invloed uitoefenen. De ene mens is er eerder aan toe om na te denken over zijn nalatenschap dan de andere', zegt Hester Klute, adviseur bijzondere giften bij het Liliane Fonds, waar ruim 30 procent van de inkomsten uit nalatenschappen komt.

Heidi Krebbekx-Van Dijk, senior adviseur nalaten bij het Nederlandse Rode Kruis: 'Vaak heb ik te maken met oudere, kwetsbare mensen, die veel hebben meege-maakt. Zij mogen rekenen op vertrouwen en integriteit.' Aan haar organisatie komen jaarlijks driehonderd nalatenschappen toe – 10 procent van de totale inkomsten.

Ook Marceline Loudon, adviseur nalaten bij het Prins Bernhard Cultuurfonds, dat 30 procent van zijn inkomsten

uit nalatenschappen haalt, is het tegenovergestelde van een olifant in de porseleinkast. 'Veel mensen vinden het toch lastig, een testament maken. Dus laten ze het zo weer een paar maanden liggen. Welke rol ik dan aanneem, hangt af van de persoon in kwestie. Soms vraag ik op de man af: wilt u dat ik fungeer als stok achter de deur of laat u het mij zelf weten wanneer u verder wilt? Het laatste dat je moet doen, is mensen ongewild opjagen.'

'Ouderen moet je niet bellen of aanschrijven'

WERKBOEK

Alle drie maken ze bezwaar tegen de term 'werven'. Nalatenschappen werf je niet actief, je gaat mensen boven een bepaalde leeftijd niet bellen of aanschrijven. Dat komt hebbertig over en bovendien is de eindigheid van het leven voor veel mensen een gevoelig onderwerp. Nee, je maakt alleen duidelijk dat het kán.

Zo vermelden het Rode Kruis, het Lilianefonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds ieder op hun website dat ze blij zijn met nalatenschappen. Dezelfde boodschap verspreiden ze via advertenties in kranten en via artikelen in hun eigen (digitale) nieuwsbrieven en magazines voor donateurs en vrijwilligers. Daarin laten ze bijvoorbeeld mensen aan het woord die van plan zijn het goede doel iets na te laten, met het idee dat dit anderen inspireert. En vervolgens melden de geïnteresseerden zich uit eigen beweging. Maar het blijft niet bij het communiceren van de mogelijkheid tot nalaten; goede doelen zien voor zichzelf ook een voorlichtende taak. Klute: 'Wij proberen een bepaald bewustzijn te creëren. Het is belangrijk dat mensen zich realiseren dat de verdeling van de nalatenschap misschien niet gaat zoals ze graag willen als ze niets regelen. Dit geldt zeker voor mensen zonder kinderen. Want dan wordt de nalatenschap volgens het wettelijk erfrecht verdeeld en erven ouders, broers, zussen, nichten en neven. Alleen als mensen een testament opstellen, kunnen ze zelf bepalen welke personen of or-

ganisaties zij willen begunstigen en voor welke bedragen.' Goede doelen voorzien daarom in informatiemateriaal. Zo heeft het Rode Kruis een vijf stappen-werkboek ontwikkeld voor het opstellen van een testament. 'We merkten dat de drempel vaak vrij hoog is voor toekomstige erfstaters om naar de notaris te gaan. Dit werkboek, met een duidelijke uitleg in niet-juridische taal, maakt het makkelijker', zegt Krebbekx-Van Dijk.

IDEALEN

Mensen die (een deel van) hun nalatenschap schenken aan een goed doel, vinden het belangrijk dat er ook na hun overlijden wordt gewerkt aan hun idealen. Bij het Rode Kruis gaat het om mensen die op deze manier het leed van rampen en oorlogen in de wereld willen verzachten, bij het Prins Bernhard Cultuurfonds om mensen met een groot hart voor cultuur en natuur. En bij het Liliane Fonds om mensen die beseffen hoeveel impact een handicap op het leven van kinderen in ontwikkelingslanden heeft.

Uit het onderzoek 'Geven in Nederland' van de VU blijkt dat in 2018 bijna een derde van de Nederlanders een testament had. Van hen laat 8 procent iets na aan een goed doel. Van alle Nederlanders is dat dus iets minder dan 3 procent. Maar het gaat wel om grote bedragen: in 2018 kwam via nalatenschappen in totaal 323 miljoen euro bij goede doelen terecht. 95 procent van de nalatenschappen voor goede doelen komt van alleenstaanden of van echtparen

zonder kinderen. Deze groep benoemt een goed doel vaak tot enig of mede-erfgenaam. Dit heet ook wel erfstelling: de organisatie krijgt dan de hele erfenis of een deel daarvan.

Maar ook mensen met kinderen laten weleens wat na. Volgens Loudon is er de laatste jaren een verschuiving zichtbaar. 'Bij ons gaat het in 75 procent van de nalatenschappen om erfstellingen, maar mensen zeggen steeds vaker: mijn kinderen hebben of krijgen genoeg, er mag ook wat naar cultuur en natuur. Dan wordt het een legaat: een postume schenking van een vast geldbedrag dat uit de nalatenschap wordt betaald.'

OORMERKEN

Goede doelen nodigen geïnteresseerden vaak uit voor een persoonlijk gesprek over hun wensen, bij hen thuis of bij het goede doel op kantoor. Soms komt hier ook wat verwachtingenmanagement bij kijken. Loudon: 'Sommige mensen hebben de neiging om over hun graf heen te regeren. Zij willen heel gedetailleerd vastleggen hoe het door hen nagelaten geld moet worden besteed. Maar daardoor is het voor ons niet altijd werkbaar. De kunst is dus om een evenwicht te vinden tussen de wensen van de toekomstige erflater en een zekere mate van vrijheid voor ons.'

'Mensen die geoormerkt geld aan het Liliane Fonds willen nalaten, kunnen hun wens beter niet als verplichting in hun testament opnemen', vult Klute aan. 'Dit moeten wij >>

dan namelijk exact uitvoeren. Dat is lastig als wij bijvoorbeeld twintig jaar na het opstellen van het testament niet meer werken in een bepaalde regio of met een bepaalde organisatie. In zo'n geval kunnen wij de nalatenschap niet aanvaarden. Is de wens daarentegen als een verzoek geformuleerd, dan kunnen wij op zoek gaan naar een besteding die zo dicht mogelijk in de buurt ligt.'

WARM HOUDEN

Testamenten zijn niet in beton gegoten: mensen kunnen een goed doel er op ieder moment weer uithalen. Er is de organisaties dus veel aan gelegen om de banden warm te houden. Punt is wel dat zij lang niet altijd weten wie allemaal voornemens zijn hen tot erfgenaam of legataris te benoemen. Niet iedereen meldt zich immers van tevoren. De drie goede doelen proberen de mensen die ze kennen, van wie ze weten dat ze in hun testament staan, betrokken te houden bij de organisatie. Loudon: 'We vragen hen bijvoorbeeld voor bijeenkomsten en evenementen. Bijvoorbeeld voor de jaarlijkse uitreiking van de Prins Bernhard Cultuurfondsprijzen.' Klute: 'Het Liliane Fonds nodigt hen, net als de donateurs, uit voor regionale bijeenkomsten waarin we ons werk in het veld presenteren. Dit zijn mooie gelegenheden voor ontmoeting. Maar het is maatwerk. Als mensen aangeven liever geen uitnodigingen voor events te ontvangen of geen persoonlijk contact willen, respecteren we dat natuurlijk.' 'Wij vragen altijd

op welke contactfrequentie mensen prijsstellen', zegt ook Krebbekx-Van Dijk.

EXECUTEUR

Sommige goede doelen bieden mensen aan om te zijner tijd op te treden als executeur: de partij die de uitvaart regelt en de nalatenschap afwikkelt. Krebbekx-Van Dijk: 'Het Rode Kruis doet dit graag; wij hebben zelf executeurs in dienst. Dit komt het vaakste voor bij ouderen zonder kinderen, die ons als enig erfgenaam hebben benoemd. Het geeft hun vaak rust dat de nalatenschap netjes wordt afgehandeld door een professional. En aan onze kant is er dankbaarheid dat wij een volledige nalatenschap tegemoet kunnen zien.'

Het Liliane Fonds en het Prins Bernhard Cultuurfonds zijn wat terughoudender en stellen als voorwaarde dat de nalatenschap niet al te complex is. Loudon: 'Anders bestaat het risico dat de afwikkeling meer tijd en geld kost dan de baten van de nalatenschap. Dan moeten we uiteindelijk geld van andere erflaters en donateurs aanspreken – geld dat daardoor niet ten goede komt aan onze primaire doelstellingen.'

Klute: 'Wij informeren altijd naar complicerende factoren voordat wij de rol van executeur op ons nemen. Denk aan ontferde kinderen of onroerend goed in het buitenland.'

RUZIE

Dezelfde strategie passen de goede doelen toe als ze gedoe voelen aankomen bij de nalatenschappen van mensen met kinderen. Als die laatsten

Nalaten aan goed doel: 6 praktische tips

Bepaal aan welk goed doel u iets wilt nalaten. De digitale Geefwijzer kan hierbij een goed hulpmiddel zijn.

Hierop presenteren zich ruim 7.000 goede doelen (zie www.goedgerogeldmagazine.nl).

Of kijk even in het Supplement voor Gulle Gevers op pagina 93

- 1. Kies een erkende organisatie. Alleen goede doelen met de status van Algemeen Nut Beogende Instelling hoeven geen erfbelasting te betalen.**
- 2. Bepaal hoe u het goede doel wilt laten erven. Als enig erfgenaam? Als mede-erfgenaam? Of via een legaat?**
- 3. Heeft u kinderen? Bespreek uw plannen met hen.**
- 4. Ga naar de notaris. Nalaten aan een goed doel kan alleen via een testament. Een codicil (een eigen handgeschreven verklaring) is niet voldoende.**
- 5. Informeer het goede doel.**

(een deel van) hun erfenis aan hun neus voorbij zien gaan, liggen ruzies op de loer. Goede doelen merken hier in de praktijk niet veel van, omdat ze potentiële hoofdpijndossiers 'aan de voorkant' zoveel mogelijk weren.

'Ingewikkelde nalatenschappen, ingewikkelde familierelaties: het kan zijn dat we daar niet aan beginnen', zegt Loudon. 'Wij willen geen rechtszaken en geen ophef: wij zijn op aarde om cultuur en natuur te ondersteunen.' Ook goede communicatie kan een hoop ellende voorkomen. Krebbekx-Van Dijk: 'Voor familieleden is het naar als ze voor verrassingen komen te staan. Niet alle erflaters willen het – en dat is hun goed recht – maar ons advies is altijd om openheid van zaken te geven.' <<